

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 04.03.19

Adam Bodnar

V.511.129.2019.EG

Pani
Teresa Czerwińska
Minister Finansów
ul. Świętokrzyska 12
00-916 Warszawa

W związku z trwającymi pracami legislacyjnymi nad projektem ustawy – Ordynacja podatkowa (UD 409), pragnę uprzejmie zwrócić uwagę na problem ograniczonego dostępu Rzecznika Praw Obywatelskich do akt zawierających tajemnicę skarbową.

Obecnie obowiązujące przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2018 poz. 800, z późn. zm. – dalej: „Ordynacja podatkowa”) regulujące zasady udostępniania akt objętych tajemnicą skarbową przewidują, że naczelnicy urzędów skarbowych i naczelnicy urzędów celno-skarbowych udostępniają wyłącznie takie akta m.in. Rzecznikowi Praw Obywatelskich – w związku z jego udziałem w postępowaniu przed sądem administracyjnym (art. 297 § 1 pkt 4 Ordynacji podatkowej). Podobne rozwiązanie przewiduje projektowany art. 112 § 1 pkt 5 ustawy Ordynacja podatkowa, zgodnie z którym akta spraw podatkowych, w tym akta zawierające informacje wymienione w art. 371 naczelnicy urzędów skarbowych, naczelnicy urzędów celnoskarbowych oraz dyrektorzy izb administracji skarbowej, Szef Krajowej Administracji Skarbowej udostępniają sobie wzajemnie w celu realizacji zadań ustawowych, a także na żądanie m.in. Rzecznikowi Praw Obywatelskich – w związku z jego udziałem w postępowaniu przed sądem administracyjnym.

W praktyce okazuje się, że w wielu przypadkach organy podatkowe odmawiają Rzecznikowi Praw Obywatelskich nadesłania akt (zazwyczaj dotyczy to kopii wydanych rozstrzygnięć) z postępowania administracyjnego strony, która zwróciła się o pomoc do Biura Rzecznika, powołując się właśnie na tę regulację. Organy argumentują, że dostęp do akt objętych tajemnicą skarbową przysługuje Rzecznikowi Praw Obywatelskich tylko w związku z jego udziałem w postępowaniu przed sądem administracyjnym. Tym samym, na wcześniejszym etapie jest wykluczony (nawet gdy Rzecznik prosi jedynie o udostępnienie kopii konkretnych rozstrzygnięć organu).

Z kompetencji określonych w ustawie z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2018 r. poz. 2179 – dalej: „ustawa o Rzeczniku Praw Obywatelskich”) wynika, że po zbadaniu sprawy Rzecznik może zwrócić się o wszczęcie postępowania administracyjnego, wnieść skargi do sądu administracyjnego, a także uczestniczyć w tych postępowaniach – na prawach przysługujących prokuratorowi (art. 14 pkt 6 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich). Oznacza to, że Rzecznik może zgłosić udział zarówno w postępowaniu administracyjnym, jak i w postępowaniu przed sądem administracyjnym w celu ochrony konstytucyjnych praw i wolności podatnika.

W sytuacji zaś, gdy kopie z akt sprawy zawierających tajemnicę skarbową nie są udostępniane Rzecznikowi na wcześniejszym etapie (gdy spór jeszcze toczy się przed organem), możliwości analizy sprawy pod kątem podjęcia przez Rzecznika interwencji procesowej są zdecydowanie utrudnione.

Mając na uwadze powyższe, zwracam się z uprzejmą prośbą o uwzględnienie tej uwagi w ramach obecnie toczących się prac nad projektem ustawy – Ordynacja podatkowa (UD 409).